

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Botpalád

MAGYAR MÁLTAI
SZERETETSZOLGÁLAT

RRF-3.3.1-22-2022-00001

Szociális lakások építése, felújítása, lakhatási körülmények javítása

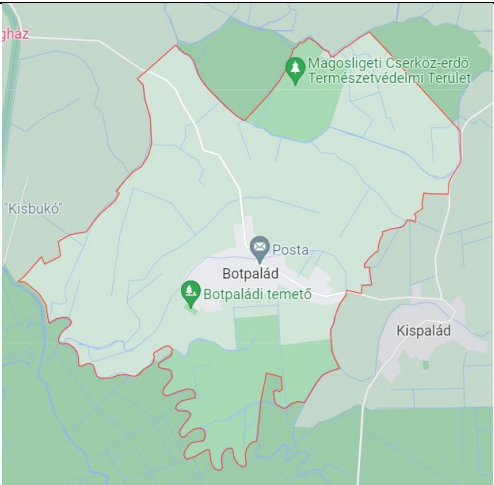

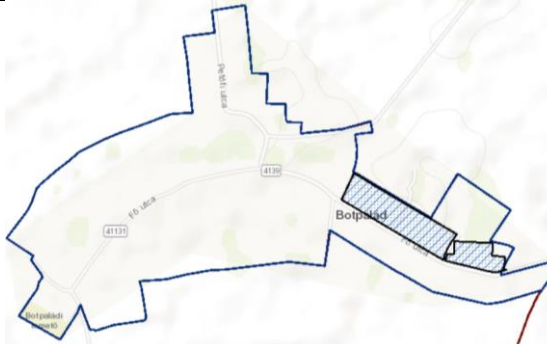
Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Botpalád

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Szervezet neve: Szervezet neve:

Dátum: 2022.

 <p>Forrás: https://www.google.com/maps/place/</p>	<p>Terület: 17 km² Lakónépesség: 846 fő Jogállás: Község Járás: Fehérgyarmati Megye: Szabolcs-Szatmár-Bereg Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: Igen Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: Igen</p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
 <p>Forrás: https://portal.lechnerkozpont.hu/apps/fete/</p>	 <p>Forrás: https://portal.lechnerkozpont.hu/apps/fete/</p>
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Botpalád	
Megye	Szabolcs-Szatmár-Bereg	
Járás	Fehérgyarmati	
Programba vonás köre	4	
Szervezet neve		
Lakosságszám (2021)	843	
Lakosságszám változása 2021/2011 (%)	133%	
15 év alattiak aránya (2021)	15,7%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	85%	
60 éves és idősebbek aránya	16%	
60 éves és idősebbek számának változása 2021/2012 (%)	124%	
Lakásszám (2011)	235	
Üres lakások száma (2011)	31	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	96	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	36	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	96	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	36	
Lakások száma (2019)	236	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	162	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	216	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	84	
WC nélküli lakások száma (2019)	94	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	0	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1,5	
Egy főre jutó szja alap, ezer Ft (2019)	561 599 Ft	
Egy főre jutó szja alap klaszter átlagtól való eltérése, % (2019)	98%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2 643 000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	7	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	8	

A település leírása

1.1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

1.1.1. Térség pozíciója: távolságok

A megye keleti részén, a Túr jobb parti oldalán, a folyó és az ukrán határ közt fekszik; központja az országhatártól alig 5 kilométerre helyezkedik el. Szomszéd települések: Tiszabecs, Uszka, Magosliget, Kispalád, Kishódos, Sonkád.

A környező fontosabb települések közül Tiszabecs 12, Kölcse 10, Sonkád pedig 6 kilométer távolságra található. A járás székhelyétől, Fehérgyarmattól a távolsága mintegy 27 kilométer, a megyeszékhely Nyíregyháza pedig 110 kilométerre fekszik.¹

Botpalád község közigazgatásilag Tiszabecs Nagyközséghez tartozik.

1.1.2. Munkaerőpiaci lehetőségek

A település javarészt foglalkoztatás helyettesítő támogatásból, szociális segélyekből élnek, amely kizárólag a lakhatásra és a szűkös megélhetésre elegendő. Az emberek nagy része a Start Közmunkaprogram keretein belül dolgozik, néhány család foglalkozik uborkatermeléssel is. A település lakói nagyrészt mezőgazdaságból élnek, a környező településen sem gyár, sem nagyobb foglalkoztató nincs A településen, mivel kis településről van szó, nincsenek vállalkozások, a távoli munkalehetőség csak a közfoglalkoztatás keretén belül lehetséges. Az elmúlt években, Botpalád Község Önkormányzata, az önkormányzat intézményei (szociális, oktatási, nevelési) vállalta a tartós munkanélküliek foglalkoztatását. Központi szerepe volt és van az önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatásnak, ugyanis részben ide szerveződött a legveszélyeztetettebb csoport a hosszú ideje munka- és végzettség nélküli, mélyszegénységben élő vagy roma álláskereső foglalkoztatása. A településen élők több mint 15 %-a munkanélküli, ezek többsége halmozottan hátrányos helyzetű. A településen nincsenek több száz ember foglalkoztatását biztosítani képes vállalkozások, és nem jellemző az ingázó munkavállalás sem (a helyben dolgozók közel háromnegyede helyben lakó). Az elmúlt években a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok legnagyobb foglalkoztatója az önkormányzat volt.²

A munkaerőpiac fentebb leírt állapota ellenére a HEP az alábbi konklúzióra jut: „Ezen meghatározást alapul véve Botpalád község nem tartozik a mélyszegénység által sújtott települések közé”.³ Ezt a megállapítást a terepbejárás és a helyi interjú is megerősíti: a botpaládi lakosság a munkaerőpiac szűkössége ellenére is boldogul, ugyanakkor távlati perspektívát jelenleg nem látnak a faluban azok, akik kurrens végzettséget szereznek.

Településünkön a nyugdíjas korú lakosság mindegyike kizárólag a nyugdíjat veszi igénybe, nyugdíjas foglalkoztatásban senki nem vesz részt. A településen élő idős emberek helyben természetnek, kisállatokat tenyésztnek, így biztosítva az aktív időskort⁴.

¹ Helyi Esélyegyenlőségi Program

² Helyi Esélyegyenlőségi Program

³ Helyi Esélyegyenlőségi Program 16.o.

⁴ Helyi Esélyegyenlőségi Program

A településre bejárnak munkásbuszok, amelyek a nyírgelsei szárnyasfeldolgozó üzembe, illetve a nyírbátori Coloplast üzembe szállítanak munkaerőt.

Ezen kívül néhány családból a munkavállalók az építőiparban helyezkedtek el – akár budapesti munkahellyel –, többen pedig östermelőként, vagy östermelő családtagnak bedolgozva szerez olyan jövedelmet, amelyből szerényen, de meg tud élni (uborkázás).

1.1.3. *Térségi-, helyi szolgáltatások*

A településen működik iskola (Szabó Magda Általános Iskola) és óvoda (Kispalád-Botpalád Óvoda és Konyha Botpaládi Tagintézménye) is. A település lakossága fiatal, de jelen van az idős korosztály is számottevő létszámmal. Botpalád a Felső-Tiszavidéki Többcélú Kistérségi Társulásnak és a Fehérgyarmati Járásnak a tagja.⁵

Az egészségügyi ellátás helyben a házi orvosi praxisokon keresztül valósul meg. Az egészségügyi alapellátáshoz csatlakozó Háziorvosi Központi Ügyeleti feladatokat külön megállapodás alapján biztosítják. A járóbeteg-szakellátás Fehérgyarmaton valósul meg. A fekvőbeteg ellátást 30 km-en belül egy kórház is biztosítani tudja. A település egészségügyi ellátásáról egy háziorvos és egy fogorvos gondoskodik. A várandós kismamák ellátását védőnő biztosítja. A községben gyógyszertár nincs, a legközelebbi 13 km-re Tiszabecs községben működik. A községben az egészségügyi alapszolgáltatások többségét – a fekvőbeteg ellátás kivételével – helyben elérik a betegek. Az Önkormányzat minden kötelező feladatát ellátja, a megjelenő lakossági igények alapján önként vállalt feladatokkal egészíti ki az ellátó rendszerét. A Szociális Alapszolgáltató Központ /Sonkád székhellyel/ mind a gyermekek, mind a felnőttek testi-lelki-szellemi, családok életvitelében jelentkező problémák feltárásáért, megoldásáért, jelzőrendszereket működtet, rehabilitációs tanácsadást végez. Fejlesztő és rehabilitációs ellátás a településünktől 25 km-re, Fehérgyarmaton található. Az idősebb korosztály körében van erre inkább szükség. Ezt az igényt a fehérgyarmati kórház maximálisan kielégíti. Biztosított az óvodások, az általános iskolások és az időskorúak közétkeztetése, mely szociális konyháról történik.

Gyermekvédelem: Sonkád és mikro körzete Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ-hoz való társulás keretében működő családsegítés, gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás és támogató szolgálat további lehetőség a rászorultak részére.⁶

Gyermekjóléti alapellátás: település a Túrístvándi Szt. Mária Szociális Társulás és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ-hoz csatlakozott.⁷

1.1.4. *Közlekedés: fő közösségi közlekedés, járatsűrűség*

A településen végighalad a 4139-es út, közúton csak ezen keresztül érhető el a település. Település szélét északon érinti a 4143-as út is, belterületének nyugati részébe pedig a 41 131-es számú mellékút vezet.

Vasútvonalon a település nem elérhető, a legközelebbi vasúti csatlakozási pontok Zajta vasútállomás, Rózsály megállóhely vagy Kisszekeres megállóhely a MÁV Nyíregyháza–Mátészalka–Zajta-vasútvonalán, de mindhárom 15-20 kilométerre van a községtől.

VOLAN busszal a Fehérgyarmat-{Mánd/Nemesborzova}-{Magosliget/Kispalád} járáttal érhető el a település, hétköznapokon 11 menetrendszerinti járáttal.⁸ A buszközlekedés Fehérgyarmatig átszállás nélkül megoldható, 40-50 percet vesz igénybe. Az első járat 4:39-kor, az utolsó 16:44-kor indul. Fehérgyarmatról visszafelé az első busz 05:55, az utolsó 18:25-kor indul.

⁵ Helyi Esélyegyenlőségi Program

⁶ Helyi Esélyegyenlőségi Program 25.-27.o.

⁷ Helyi Esélyegyenlőségi Program 34.o.

⁸ f [https://www.volanbusz.hu/hu/menetrendek/telepules-szerinti-menetrendi-kereso/B#horgony;](https://www.volanbusz.hu/hu/menetrendek/telepules-szerinti-menetrendi-kereso/B#horgony;file:///C:/Users/User/Downloads/4355.pdf)
file:///C:/Users/User/Downloads/4355.pdf

1.1.5. Társadalmi szerkezet

KSH adatok a nyitó adattáblából:

Lakosságszám (2021)	843
Lakosságszám változása 2021/2011 (%)	133%
15 év alattiak aránya (2021)	15,7%
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	85%
60 éves és idősebbek aránya	16%
60 éves és idősebbek számának változása 2021/2012 (%)	124%
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	96
Egy főre jutó szja alap, ezer Ft (2019)	561 599 Ft
Egy főre jutó szja alap klaszter átlagtól való eltérése % (2019)	98%

Botpalád demográfiai jellemzői erőteljes változásokat mutatnak. A település lakosságszáma 2010-ben 582 fő volt, ez emelkedett meg rövid időn belül 886 főre (2017) – ez majdnem pontosan 50 százalékos növekedést jelent –, amely azóta ismételtelen csökken. Az adatok vizsgálatából megállapítható, hogy a nagymértékű növekedés nem vezethető le sem a természetes népmozgalmi eseményekből, sem a vándorlási különbözetből.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	818	bázis év
2016	871	106,48%
2017	886	101,72%
2018	862	97,29%
2019	846	98,14%
2020	843	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az alábbi két táblázatról leolvasható, hogy a belföldi vándorlás egyenlege is negatív, ahogy a természetes szaporodás is. Azaz Botpaládról többen költöznek el, mint ahányan oda (belföldről), illetve többen halnak meg, mint ahányan születnek. A 2010 utáni gyors növekedés, amely megduplázta a falu lakosságát, a KSH adatokban rögzített tényeknek megfelelően kizárólag a külföldi vándorlási egyenleg nagyon nagy mértékű pozitív értékeinek köszönhető (azaz számszerűen közel háromszáz fővel többen költöztek be külföldről, mint ahányan Botpaládról kiköltöztek külföldre).

A külföldi betelepülők jelenléte a statisztikában nem egyenértékű azzal, hogy ezen részpopuláció tagjai aktívan, állandó jelleggel és életvitelszerűen a településen tartózkodnak, itt veszik igénybe a közszolgáltatásokat, itt termelnek, adóznak stb. Ugyanakkor az interjú ezt

egyértelműsíti: úgy, ahogy a térség más kistelepülésein is, a határon túli kettős állampolgárok életvitelszerűen nem élnek a településen, és ezen nagy mértékben még a háború sem változtatott.

A belföldi vándorlási egyenleg szerint Botpalád népességmegtartó képessége gyenge, folyamatosan nagyobb mértékű az elvándorlás, mint a bevándorlás, a lakosság 0,5 százalékától 5 százalékáig terjedő mértékben veszít minden évben lakosokat (pusztán a vándorlásból kifolyólag). Ennek oka a település vezetése szerint alapvetően a végzettséget szerzett fiatalok elköltözése: ők ott telepednek le, ahol a végzettségüknek megfelelő munka van. Botpaládon lakhatási programot nem érdemes elkezdni intenzív gazdaságélénkítési program nélkül.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	-5
2016	-15
2017	-25
2018	-42
2019	-19
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A természetes szaporodás mutatója szerint valamivel többen halnak meg a településen, mint ahány élveszületést regisztrálnak a települési családokban. A természetes népmozgalmi veszteség mindazonáltal nem jelentős.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	-1
2016	-2
2017	-9
2018	2
2019	-2
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A természetes népmozgalmi veszteséghez képest sokkal erőteljesebb trendet jelez előre a korcsoportos bontásban képzett mutató. Bár Botpalád demográfiai szerkezete fiatalos – kifejezetten alacsony az öregedési indexe, 2015-ben még több, mint kétszer annyi 0-14 éves korú lakosa volt a településnek, mint 65+-os –, ez a fiatalosság egyre inkább „kopik”, az idősek száma lassú növekedésnek indult, míg a gyermekkorúak száma dinamikusabban csökken. Amennyiben az etnikai összetételt, és annak változását nem vesszük számításba, akkor **a trend előre láthatólag a település lakosságának lassú, kitartó fogyásaként vetíthető előre**. Ebben feltehetőleg nem lesz még egy olyan pozitív trendtörés, mint amit a 2010-es évek első felének külföldi beköltözői hoztak magukkal, mivel az a forrás, amely ezt táplálta, már javarészt kiadta magából a lehetőségeit⁹. A külföldi beköltözők jelenlétükkel sem fognak érdemi változást hozni a falu életébe, demográfiai trendjeibe, mert jól érzékelhető a határmenti mintákon, hogy a beköltözők nem gyökeresednek be a falvak életébe, és még ha életvitelszerűen ott is élnek, a gyermekeiket a járási központok intézményeibe járatják, így az ő kötődésük még annyira sem alakul ki, mint szüleiké, így már középtávon sem hatnak a településre. Kivételt képeznek ez alól azok a családok, akik már külföldön is szegénységben éltek, és ezen új lakóhelyükön sem tudtak változtatni – esetükben a jelenlétük mellett a szegénység bővített újratermelődésével lehet számolni, mint középtávú trenddel.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	79	163	48,47%
2016	83	159	52,20%
2017	81	149	54,36%
2018	83	142	58,45%
2019	86	132	65,15%
2020	91	139	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A gyorsulva változó korszerkezetet jól ábrázolja a részletesebb korcsoporti bontást bemutató táblázat, mely szerint a 0-14 éves korcsoport létszáma 142 fő (átlagosan korévenként ez 9,46 főt jelent), ezen belül a 0-2 évesek összesített létszáma 18 fő (átlagosan korévenként 6,00 fő). Ehhez képest a 15-17 évesek összesített létszáma 41 fő (átlagosan korévenként 13,66 fő). **Azaz minél fiatalabb kohorszt vizsgálunk, annál jobban csökken az adott kohorsz létszáma (13,66 > 9,46 > 6,00).**

⁹ Ebben esetleg az ukrajnai orosz invázió hozhat új fordulatot, de ez eddig még nem történt meg.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	534	398	932	57,30%	42,70%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			18	1,93%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	74	68	142	7,94%	7,30%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	20	21	41	2,15%	2,25%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	382	237	619	40,99%	25,43%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	19	28	47	2,04%	3,00%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	39	44	83	4,18%	4,72%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A település etnikai viszonyait tekintve két népszámlálás és a helyi becslés áll rendelkezésre. A népszámlálási adatok – ez általános, tudományosan igazolt tény – jelentősen alulbecslik a roma etnikumú lakosság arányát. 2001-ben a település lakosságának 87%-a magyar, 13%-a cigány nemzetiségűnek vallotta magát. A 2011-es népszámlálás során a lakosok 93,1%-a magyarnak, 17,2% cigánynak, 2,8% ukránnak mondta magát

A helyi becslés a romák arányára vonatkozóan 40%.

A vallási megoszlás a 2011-es népszámlálás során a következő volt: római katolikus 3,1%, református 80,8%, görögkatolikus 1,1% (10,8% nem válaszolt).

1.1.6. Helyi fejlesztések

Az Önkormányzat lakhatási szempontól releváns, nyertes pályázatait:

	Cím	Pályázati azonosító	elnyert támogatás
	Együtt, testvérként a Botpaládi Iskolával	EFOP-3.1.8-17	19 998 369 Ft
	A helyi egyházi közösségi terek fejlesztése Botpaládi Református Egyházközség Botpalád	MFP-EKT/2019	17 662 343 Ft

Épületenergetikai fejlesztések és közvilágítás energiatakarékos átalakítása korszerűsítése	KEOP-5.5.0/A/12.	7 811 262 Ft
Közterület karbantartást szolgáló eszközbeszerzés	Magyar falu 2020	13 822 950 Ft
Orvosi eszközök beszerzése	Magyar falu 2021	1 998 548 Ft
Tanyagondnoki szolgálat fejlesztése gépjármű beszerzéssel	Magyar falu 2021	14 947 799 Ft

Forrás: https://www.palyazat.gov.hu/tamogatott_projektkereso; <https://kormany.hu/miniszterelnokseg/magyarfaluprogram>

A fejezet célja, fő következtetései

Botpalád demográfiai trendje a tartós csökkenés, amelyet 2010-17 között egy nagytömegű, eredetileg külföldi lakóhellyel rendelkező bevándorló időlegesen megváltoztatott (miközben a folyamat eltakarta a természetes népmozgalom és a belföldi vándorlás továbbra is kitaróan negatív, azaz fogyatkozó népességre utaló egyenlegeit). A trend legerősebb előrejelzője a 18 év alatti korcsoport egyes kohorszainak dinamikusan csökkenő (átlagos) létszáma (13,66 fő > 9,46 fő > 6,00 fő).

A helyi foglalkoztatási lehetőségek erősen korlátozottak, jóformán csak a mezőgazdaság kínál lehetőséget – és az államigazgatáshoz, települési szolgáltatásokhoz kapcsolódó munkakörök érhetőek el. A közfoglalkoztatás kivitelezése is ehhez kapcsolódik.

Következtetések a település...

...térsgégi pozíciója tekintetében:

- **rossz pozíció: nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, és a térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő;**
- közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel;
- jobb pozíció: a munkaerőpiac viszonylag könnyen elérhető, vannak a közelben megfelelő munkahelyek, illetve jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a település, és a szolgáltatások is elérhetőek.

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő;
- **billegő település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya egyharmadnál magasabb, de kevesebb, mint a település lakosságának fele. A magasabb státuszú háztartások elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően enyhén csökken;**
- jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága jellemzően csökken.

1.1.1 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

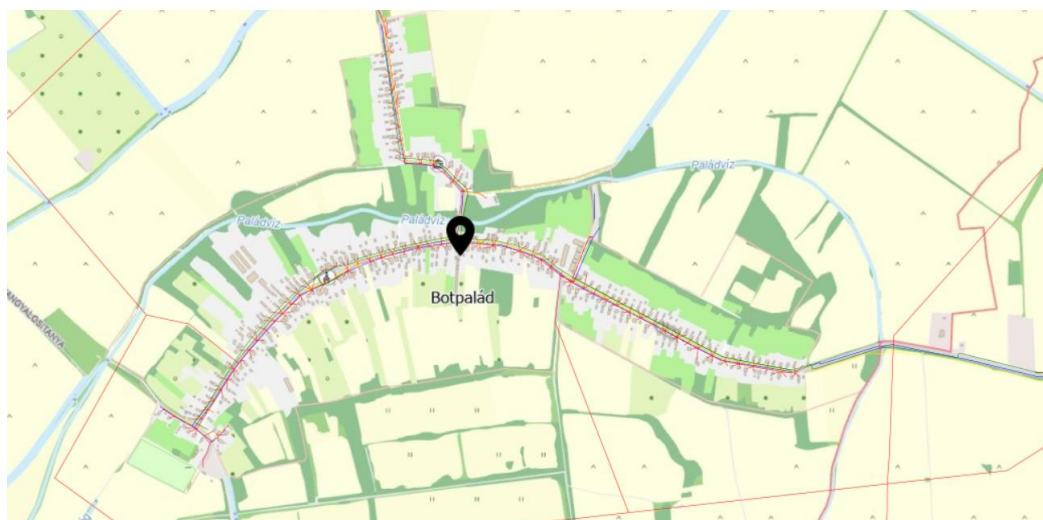
A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közművek rendelkezésre állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészen vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszhető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

A település úthálózata 80% burkolt

Településen jelen lévő közműszolgáltatók: ¹⁰

- SZAMOSNET Informatikai és Telekommunikációs Szolgáltató KFT.
- OPUS TIGÁZ Gázhálózati ZRT.
- OPUS TITÁSZ Áramhálózati ZRT.
- Tiszamenti Regionális Vízművek ZRT.

1. térkép Közműtérkép-Botpalád

Forrás: <https://ekozmu.e-epites.hu/alkalmazas/lakossag/menu/terkep/tajekoztatas/kozmuterkep>

1.2.1 Szegregátum, szegregációval veszélyeztetett terület, elhelyezkedése a településen belül

Botpalád Községben van szegregátum. A Központi Statisztikai Hivatal által kiadott térkép és mutatószámok szerint a szegregátum a Fő utca Kispalád felőli részén található 96 fős szegregátum népséggel. Közműellátottsága, közműszolgáltatóhoz való hozzáférése a település egyéb területeivel egyező. A statisztikai mutatók alapján lehatárolt szegregátumban 36 lakás található, melynek döntő többsége alacsony komfort fokozatú.¹¹ Ez azonban, mint látni fogjuk, nem fedti a valóságot, és a szegregátum jegyeit mutató rész az adatgyűjtéskor a

¹⁰ <https://ekozmu.e-epites.hu/alkalmazas/lakossag/menu/terkep/tajekoztatas/kozmuterkep>

¹¹ Helyi Esélyegyenlőségi Program 24.o.

területen élő idős lakosság jellemzői alapján mutat hamis képet (pl. alacsony iskolai végzettség, amely egy 70+-os népesség esetén a rurális régiókban nem szegregáló tényező).

A 96 fő életkori megoszlás szerint:

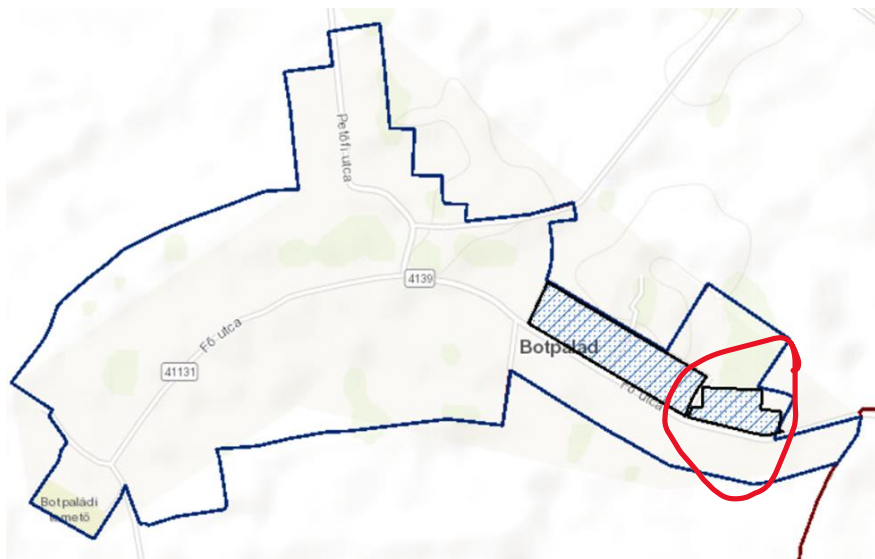
- 14 év és ezalattiak aránya 24 %
- 15—59 aránya 59,4 %
- 60-tól idősebb aránya 16,4 %

Munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 71,9 %.

Jellemzően hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről beszélhetünk. ¹²

Lechner adatbázis alapján Botpalád szegregált település része a Fő utca egyik oldala. A Fő utca ezen szakaszának másik oldala is jelentősen el van adósodva – ugyancsak a Lechner adatbázis térképe alapján. Ez az eladósodottság természetesen nem jelenti egyben a fizetésképtelenséget is, hiszen a lakásvásárlási (pl. CSOK-os) hitelek is megjelennek a térképen, függetlenül attól, hogy a hiteltörlesztést akadálytalanul zajlik-e, vagy problémák léptek fel.

2. térkép Szegregátum, szegregációval veszélyeztetett terület-Botpalád

A terepbejáráskor, valamint az interjú során egyértelműsítettük a helyzetet. Valójában a szegregátum az utca vége, de nem csak az északi oldal, és nem a teljes északi oldal. A térképen téglalap alakú lehatárolt rész nem mutat szegregációs jegyeket, csak a keleti szélén elhelyezkedő, fordított üllő alakú lehatárolás. Az utca másik oldalán, a dél-keleti peremen, párhuzamosan a fordított üllő alakkal ugyancsak a szegregátum jegyeit mutató házcsoport található (a fenti térképen pirossal bekarikázva).

1.2.2. Település infrastruktúrája

¹² Helyi Esélyegyenlőségi Program 25.o.

Településünkön nem megfelelő lakhatási feltétellel, veszélyeztetetten élő személy, és közterületen élő hajléktalan személy, az önkormányzat nyilvántartásában nincs. Az időskorúak lakhatási helyzete is kielégítőnek mondható.

A településen kívül lakások nem találhatók. A településen belül van áram, van ivóvíz- és csatornahálózat, telefonhálózat, vezetékes-gázhálózat, valamint rendszeresen járnak a helyközi buszjáratok. Botpalád községben az infrastruktúra feltételei részben biztosítottak. A településen valamennyi lakásban a villamos energia és az ivóvíz hálózat részben kiépített. A lakások jelentős része bekapcsolódott a gázfűtés rendszerébe. A település egész területén biztosított a hulladékszállítás. ¹³

Szennyvíz nincs

Lakások száma (2019)	236
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	162
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	0
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	216
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	84

A vízbekötés nem valósul meg száz százalékosan, sok ingatlan vezetékes víz nélkül van.

1.2.3. Lakásállomány

KSH adatok a Nyitó adattáblából:

Lakásszám (2011)	235
Üres lakások száma (2011)	31
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	96
Lakásszám a szegregátumban (2011)	36
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	96
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	36
Lakások száma (2019)	236
WC nélküli lakások száma (2019)	94
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	0
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2 643 000 Ft
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	7

A statisztikai adattábla szerint az üres lakások száma jelentős, a lakásállomány tizedénél több. **Helyi becslés szerint** az üres lakások a következőképpen oszlanak meg: 15 jó állapotú, 15 romház. Az eladó házak száma 4-5, de mind romos, és a hagyaték nincs kitisztázva.

¹³ Helyi Esélyegyenlőségi Program

A lakáspiacot jól jellemző adat, hogy az üres lakásokhoz képest elenyésző a (két évre jutó) lakástranzakciók száma.

A szegregátumban található a teljes lakásállomány 15 %-a, de a szegregátum valójában nem ott van, ahogy fentebb is tisztáztuk. A tényleges szegregátumban kb. 20 ház van.

Érdekes adat, hogy míg vízbekötésből 74 ingatlan maradt ki, addig WC nélkül 94 lakás áll. De ez már csökkent, ahol bent van a víz, ott kiépítették a fürdőszobát. Ez a teljes lakásállomány 30, illetve 40 százaléka, amely jelzi a komforthiányos életszínvonalat. Ez viszont azt is jelenti, hogy ezen a téren könnyebb a megélhetés, kevesebb pénzből is fenn lehet tartani a háztartásokat,

A településen nincs bérlakás. Szociális lakásállomány nincs a településen. Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan nincs a településen.¹⁴

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- az egész település szegregátum;
- a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét teszik ki;
- településen belül a szegregált részek a település jelentős hányadát, de kevesebb mint felét teszik ki,
- **településen belül csak kisebb szegregált részek vannak;** az sem igazán rossz állapotú
- a szegregátum a fő településtesttől távolabb, elkülönült településrészként helyezkedik el;
- nincs szegregált rész a településen.

Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

A településen lakhatással kapcsolatos fejlesztés nem történt.

Valamikor volt első lakásvásárláshoz támogatást, de most már nincsen erre pénz.

Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

¹⁴ Helyi Esélyegyenlőségi Program

Együtműködő, nem együtműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

A település vezetése a lakhatási programot kizárólag a munkahelyek teremtésével összekapcsolva tudja elképzelni, hogy a fiatal, képzett lakosok ne költözzenek el.

Mindenféle megoldásban tudnak gondolkodni, és kis mértékben a szociális jellegű lakásprogramnak is szükségességét látják. Fontos lehet a szolgálati lakás, és fiatal házaspárok számára nyújtott támogatások, lehetőségek is.

Mindösszesen olyan 3 ház bevonásában látnak fantáziát.

Az óvoda fenntartása érdekében, a gyerekszám növelése miatt is körvonalazódik egy motiváltság.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket az önkormányzat alapvetően elutasítja;
- a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktusforrást lát benne), de ha kontrollálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne;
- **a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.**

A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

A HEP megállapítja, hogy „komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy munkát nem találó alacsony jövedelmű, több gyermekes családoknak, az ilyen helyzetbe jutók válhatnak később hajléktalanná, kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.¹⁵ A szövegből nem derül ki egyértelműen, hogy ez egy általános megfogalmazás, vagy konkrétan a botpaládi helyzetre vonatkozóan került rögzítésre.

Az interjú alapján megfogalmazható, hogy egyre több családtól kötik ki a vizet a fizetési nehézségek miatt: 10-15 ház. Úgy tűnik, hogy az eddig gazdasági stratégiák az új viszonyok között már nem működnek megfelelően.

A közfoglalkoztatottsági mutató Botpalád községben nagyon magas – 13,5 % –, ez megerősíti a HEP információit, miszerint a településen élők számára nem nagyon van más lehetőség a munkára, mint a helyi közfoglalkoztatás.

A közfoglalkoztatás mellett a nyilvántartott álláskeresők száma is magas, ráadásul közel felük tartós munkanélküli, negyedük pedig ellátás nélkül van.

1. táblázat Közfoglalkoztatás –Botpalád

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma *										
Botpalád	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. 01 - 3. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	6	25	21	31	35	24	19	12	18	20
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	11	15	19	34	33	32	24	21	12	8
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	39	50	85	55	66	60	56	56	56	57
-- Mezőgazdaság	-	19	37	23	29	26	24	25	26	26
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	0	13	10	0	1	2	0	-
-- Szociális jellegű program	39	31	48	18	28	33	32	30	29	30
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	56	90	125	121	134	116	100	90	86	84

¹⁵ Helyi Esélyegyenlőségi Program

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma *										
Botpalád	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. 01 - 3. hó
Közfoglalkoztatási mutató	13,19%	19,82%	24,37%	20,34%	20,79%	17,34%	15,22%	13,99%	13,74%	13,55%
Ellátásban nem részesülő állaskeresők száma zárónapon	65	40	32	26	19	12	11	16	9	14
Állaskeresési ellátásban részesülő állaskeresők száma zárónapon	5	4	4	11	13	10	11	13	13	11
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő állaskeresők száma zárónapon	64	52	30	29	46	41	35	37	40	42
Regisztrált állaskeresők száma zárónapon	135	97	65	66	77	63	57	66	62	66
-- Ebből tartós állaskereső	59	29	14	15	14	15	12	12	18	26
Nyilvántartott állaskeresők relatív mutatója	31,63%	21,26%	12,61%	11,12%	12,02%	9,44%	8,64%	10,31%	9,98%	10,65%
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	426	454	512	593	644	668	654	640	623	623

http://kozfoglalkoztatás.bm.hu/statisztika/terkep/_FEHE041.HTM-letöltés: 2022.05.26. 10:34

Bár ezek a mutatók magasak, azt mindenképpen ki kell emelni, hogy a regisztrált állaskeresők számában az utóbbi években öröndetes változás állt be. Míg a 2010-es évtized első felében Botpalád munkanélküliségi mutatói messze meghaladták a járás, a megye, régió és az ország adatait, addig ezt követően jelentős csökkenés tapasztalható, és jelenleg a botpaládi adatok felzárkóztak a viszonyítási területek mutatóihoz.

2. táblázat A nyilvántartott állaskeresők száma (2022. 04. 20-i állapot szerint)-

Nyilvántartott összes	365 napnál hosszabb ideje	Járadék típusú ellátás	Segély típusú ellátás	FHT, RSZS	Munkavállaló korú népesség ¹⁶	Relatív mutató % ¹⁷	Arányszám ¹⁸
65	26	6	8	40	623	10,43	2,83

Forrás: https://nfsz.munka.hu/nfsz/document/2/2/6/5/doc_url/T01_2022_05.pdf-letöltés:2022.05.26. 10:58

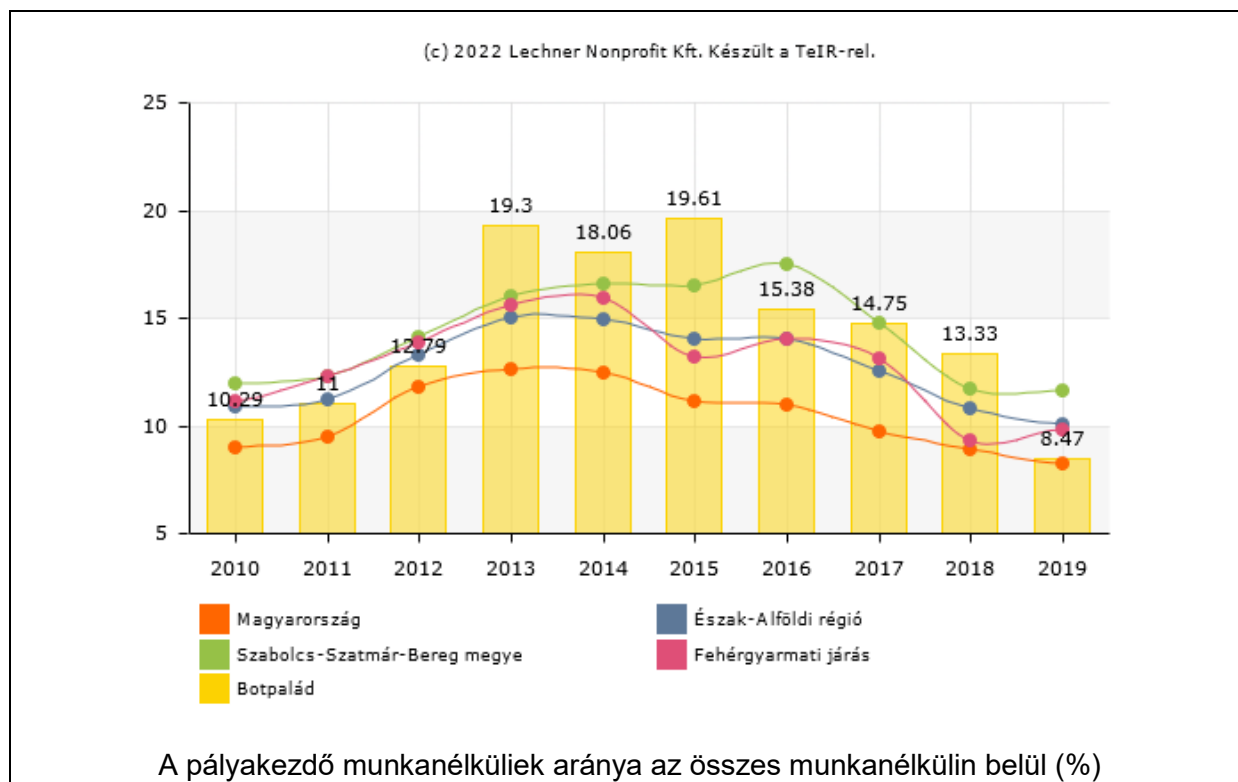
A pályakezdő munkanélküliek körében is kedvező változások mutathatók ki. Botpalád e tekintetben követte a trendeket, amelyben 2010 és 2015 között dinamikus (közel 100

¹⁶ Munkav. korú népes. fő - a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

¹⁷ Relatív mutató - a nyilvántartott állaskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában

¹⁸ Arányszám - a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

százalékot kitevő) emelkedés zajlott le, majd ugyanilyen dinamikus csökkenés következett. A helyi fiatal munkanélküliek aránya jelenleg alacsonyabb, mint a vonatkozási területek mutatói.

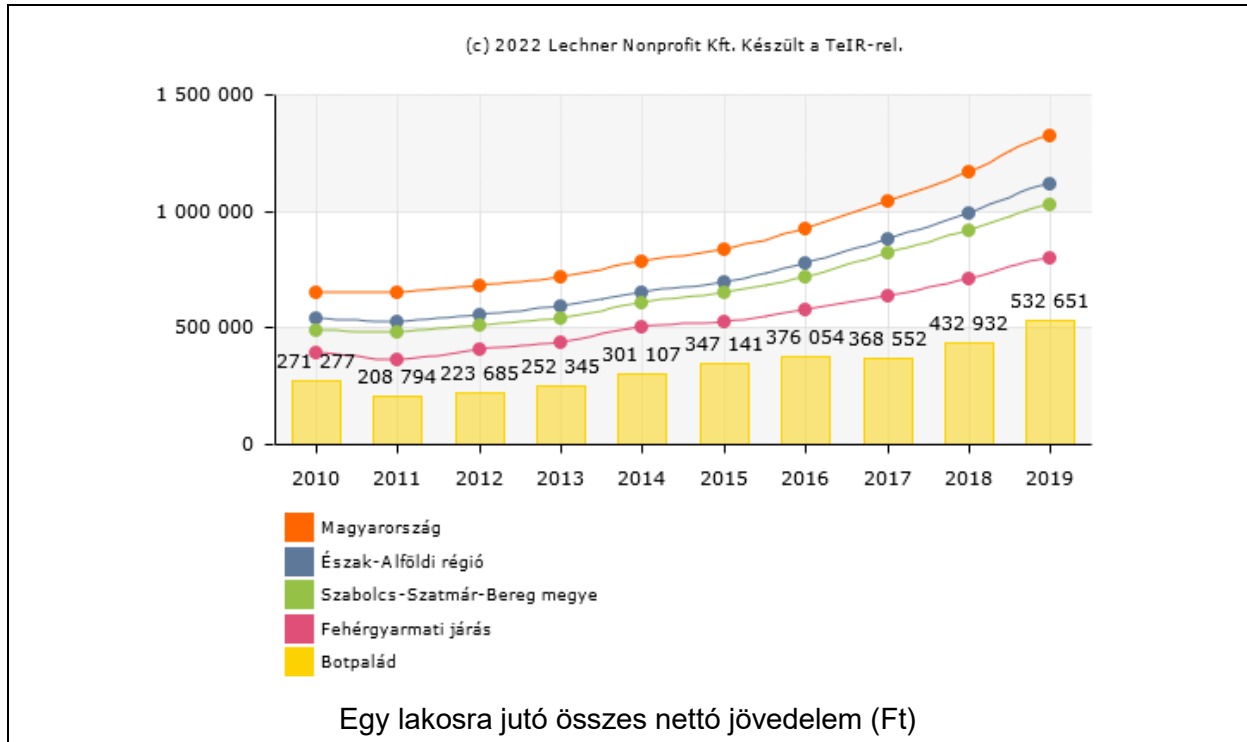

A település gazdasági ereje viszont rendkívül gyenge – ez eddig is sejthető volt a közfoglalkoztatási mutatókból –, az adófizetők aránya nagyon alacsony, mintegy 20 százalékkal marad alatta a hazai/regionális/megyei aránynak, de még a Fehérgyarmati járásra jellemző adófizetői arányszámtól is elmarad mintegy 15 százalékkal.

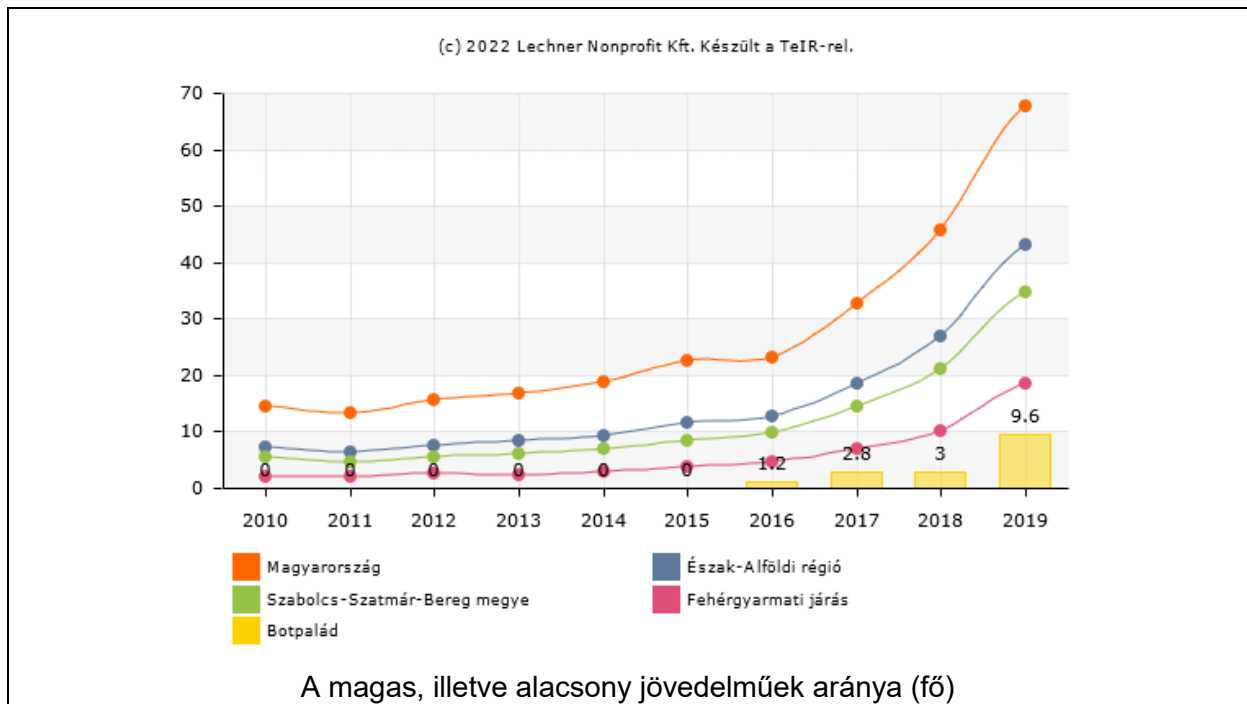
2. diagram Jövedelmi helyzet

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	33,60	71,82
2016	38,07	71,23
2017	37,42	70,03
2018	41,09	60,57
2019	40,66	42,20
2020	n.a.	n.a.

Ennek megfelelően az egy lakosra jutó összes éves nettó jövedelem összege is rendkívül alacsony, az országos átlagos jövedelemszintnek csupán 40 százaléka.

A magas, illetve alacsony jövedelműek aránya – azaz az 5 millió Ft feletti adósávon adózók száma száz, 1 millió Ft alatti adósávon adózóra vetítve – ugyancsak rendkívül alacsony Botpaládon, még a járási arányszám is 200 százalékkal haladja meg azt, míg az országos közel 700 százalékkal.

Az óvoda és az iskola csökkenő létszámú, az óvoda léte emiatt – kiegészülve a szakemberhiánnyal – veszélybe került. Az óvodába jelenleg 12 gyermek jár, 90%-uk hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű. Az iskola létszáma 102 fő, 70 százalékuk hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű.

A fejezet célja, fő következtetései

Családtípus	Családok száma
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	5
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszhető a család munkaerőpiaci részvétele.	40-50
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	40-50

A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakóúrsági viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

Lakásállomány-Botpalád-2020	db
Egyszobás lakások száma	27
Háromszobás lakások (a két és félszobásokkal együtt)	61
Kétszobás lakások (másfél szobásokkal együtt)	124
Lakásállomány	235
Négy és több szobás lakások (a három és félszobásokkal együtt)	23

Forrás: TEIR

Botpaládon a lakásállomány 12 százalékát egyszobás ingatlanok adják. Az ingatlanok zöme másfél-kétszobás, illetve a teljes állomány harmada kétszobásnál nagyobb ingatlan.

- egy lakásban élő személyek száma átlagosan a településen, illetve ezen belül a szegregátumban élő családok esetén; alacsony, de nincs pontos adat. Kevés család lakik zsúfoltan.
- azoknak a lakások aránya,
 - o ahol egy szobára jutó laksűrűség nagyobb, mint 2 fő; 5 család
 - o amelyben nincs áram, víz, közcatorna bevezetve; mindenhol be van vezetve, de nincs meg mindenhol a működő bekötés.
 - o ahol nincs benn wc vagy/és fürdőszoba; kb a lakások 30 %-a.
 - o ahol ki van kapcsolva jelenleg áram-, víz-, gázszolgáltatás; jelenleg nem tudnak ilyenről
 - o ahol már korábban volt kikapcsolva közmű, de már törlesztették az adósságukat és így visszakapcsolták; állandó jelleggel van ilyen, kb a legszegényebb 5 család.
 - o ahol előrefizetős kártyás villanyóra van; a lakosság 20%-nál van ilyen
- azoknak a háztartásoknak az aránya, akik valamilyen lakhatási költség tekintetében hátralékkal rendelkeznek; jelentős volt, de egyre kevesebb a feltöltő kártyás villanyszámla miatt. Provident, mobiltartozás; 40 család.
- a saját tulajdonban, a magánbérleti, vagy egyéb tulajdonú bérleti, vagy szívésségi, valamint jogviszony nélküli lakásban élő háztartások aránya. 2 albérlet, szívésségi egy család. Viszont többgenerációs együttélés pár családot érint.

CSOK-os lakást tudtak venni: egyre többen tudták kihasználni, kb 20 család.

KSH adatok a Nyitó adattáblából:

Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	162
Közcatornába bekötött lakások száma (2019)	0
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	216
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	84

A célcsoport körében milyen lakhatási jogcím jellemzi a családokat? Hány család/ a családok hány százaléka lakik

- o szívésségi lakhatásban (rokon, illetve ismerős lakásában lakik); ha nem a többgenerációs családokra gondolnak, akkor 1-2 család.
- o magánbérletben; talán két család, de ebben nem biztosak,
- o önkormányzati bérletben; nincsen
- o jogcím nélkül? nem tudnak róla.

- Ha van önkormányzati, illetve magánbérletben élő család, akkor jellemzően hány forint bérleti díjat fizetnek havonta? Milyen minőségűek a lakások, amit bérelnek? erről nincs információ. A bérlemények átlagos botpaládi ingatlanok.
- Hány család, illetve a családok hány százaléka él túlszűfolt lakásokban? Mi jellemzi a túlszűfolt lakásokat (egy család mekkora házrészt használ, milyen állapotúak a lakások)? Hány olyan család van, illetve hány olyan családot ismernek, akik túlszűfolt lakásban élnek, de a jövedelmi helyzetük szerint képesek vagy képessé tehetők arra, hogy rendszeresen fizessenek lakbért, illetve rezszi költséget? Nagyjából öt családról van tudomásuk. A képessé tevésre vonatkozóan nem tudtak véleményt formálni.
- Hány életveszélyesen is lakott lakóház van? Milyen szociális és foglalkoztatási helyzet jellemzi az ezekben élő családokat? Lakott ház nincs, néhány üresen álló ház állapota leromlott annyira, hogy életveszélyesnek mondhatók.
- Hány olyan lakóház van (illetve a lakóházak hány százalékára jellemző), amelyek kritikus állapotban vannak, de még nem életveszélyesek? Ilyen ingatlanról nincs tudomásuk.

3. térkép eladósodottsági térkép

Forrás: <https://portal.lechnerkozpont.hu/apps/fete/>

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma
életveszélyes házak	amiben laknak: nincs nem lakott 4-5

jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	0
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetőek (kb. 10 év),	10
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	10

A lakhatási beavatkozási terv

A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

A fejezet célja, fő következtetései

4.1.1. A település pozíciója, a népesség számára és összetételére vonatkozó trendek:

Botpalád enyhén csökkenő lakossággal bír, az egyszeri kiugrást a határon túli magyar családok ingatlanvásárlásai – és bejelentkezésük – okozta, de ők életvitelszerűen nem élnek itt. A romák száma messze meghaladja a statisztikában rögzítettet, becsülten 40 százalék. A nem roma családok elvándorlása zajlik: mennek a munkaerőpiacra.

4.1.2. A szegregáció foka és jellege, a településen belül milyen mobilizációs folyamatok voltak, ehhez a lakhatási programok hogyan járultak hozzá:

A szegregátum nem pontosan ott van, ahol a KSH számítja. Kb 20 házat érint. Valamikor létezett fiatal házások letelepedését támogató helyi program, már azonban erre nincs forrás.

4.1.3. A közművek elérhetőségének és tényleges használatának mértéke a településen, illetve a szegregátumokban:

A közművek elérhetőek, de a lakások harmadába be sincs kötve a víz, illetve az eladósodottság miatt a tényleges elérés szűkebb.

4.1.4. A jellemző lakhatási jogcímek települési szinten és külön a szegregátumokban: saját tulajdonú, magánbérleti (különös tekintettel a szerződés nélküli és uzsora bérletekre), önkormányzati bérleti jogviszonyban élő családok, illetve a szívésségi lakáshasználók köre:

Nem jellemző a településen a jogcím nélküli lakáshasználat, valamint a szívésségi lakáshasználat is csak keveseket érint. Nem tipikusan nyomorgó, ellenben szűkölködő a lakosság rászoruló része.

4.1.5. A túlzsúfoltság problémájának mértéke:

Nem jellemző, nagyon ritkán előfordul. A CSOK-s vásárlások sokat javítottak a helyzeten.

4.1.6. Az eladósodottság mértéke a célcsoport családjainak körében:

- lakhatási költségek: vannak, akik számára megfizethetetlenül magasak.
- különböző hitelfelvetelek: mérhetően jelen van, pl. Provident-kölcsönök
- magánszemélyektől felvett kölcsönök: nincs adat
- uzsorában érintett családok körének nagyságrendje: nincs adat.
- teljesen eladósodott (adósságcsapdában) lévő családok nagyságrendje: kb. 5 család.

4.1.7. A lakóépületek fizikai állagával kapcsolatos problémák megjelenésének mértéke: életveszélyes és kritikus állapotban lévő lakóépületek nagyságrendje.

Nincsen lakott életveszélyesnek, illetve kritikus állapotúnak minősülő ingatlan. A szegregátumban sem általános a lepusztult lakókörnyezet és leromlott állapotú lakóépület – a szegregátumban 3 háztartás van ilyen állapotban, illetve további kettő a település más részein.

4.1.8. Eladó ingatlanok nagyságrendje a településen, mennyi ingatlanvétel történt és van folyamatban a FETE program számára

4-5 ház, de ezek régóta nem lakottak, romosak – ebbe a körbe is tartoznak az életveszélyes ingatlanok.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális önfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás				4-5 (nem lakottak)	
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni				0	
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető	5	5		10	

(5-10 év)					
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	5		5	10	
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	5	40-50	40-50		
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen					

Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

4.2.1. Adósságkezelés elindítása

A településen fontos szerepet töltene az adósságkezelési szolgáltatás. Úgy tűnik, a lakosság nyitott lenne rá.

4.2.2. Háztartásgazdálkodást, pénzbeosztás tudatosságát javító programok, melyek megalapozzák a magasabb szintű lakhatási költségek rendszeres fizetését.

Nyilvánvaló, hogy a majdan megépülő FETE programnak erre nagy hangsúlyt kell helyeznie.

4.2.3. Tulajdonviszonyok rendezése:

A rendezetlen tulajdonviszonyokról a település esetében nem rendelkezünk pontos és részletes információkkal, de tudomással bírunk a jelenségről. Ebből kifolyólag az első feladat ezen a téren a pontos felmérés, tájékozódás. Ezt követően az érintettek motiválásával, bevonásával intenzív jogi munkával kell tisztázni a helyi viszonyokat.

4.2.4. Magántulajdonú lakások felújításának segítésére kialakított program

Feltehetően a jövőbeli FETE programnak ezen a téren olyan potenciálok nyílnak, amelyek találkoznak a helyi szükségletekkel.

4.2.5. Krízislakás létrehozása

Az életveszélyes házak, az ártér, és a napjainkra jellemző viharok miatt indokolt lehet VALAHOL A KÖRNYÉKEN krízislakhatást nyújtani. A település demográfiai trendje nem feltétlenül támasztja alá az önálló, Botpaládon megépített krízislakhatási szolgáltatás kialakítását. Ennek realitása a szomszédos FETE-településekkel közös program keretében lehet, amikor 1-2 krízislakás több településen szolgáltat, amennyiben szükséges, a jövőbeni együttműködés és megállapodások függvényében.

4.2.6. Bérlakásfejlesztés jobb minőségű lakhatási lehetőségek létrehozása érdekében az RRF program keretében.

A településen jelenleg még nincs FETE program, és nem tudni, ki lesz a megvalósító, sem azt, hogy mikor lép be a település a programba. Ennek fényében a bérlakások vásárlására, építésére vonatkozó javaslatot csakis nagyon korlátozott érvénnyel lehet megfogalmazni.

Amennyiben a bérlakásprogram multifunkcionális, azaz nem csak a lakhatási szegénységre, hanem a település felemelésére fókuszál, és helyet kap benne a szakemberek célcsoportja éppúgy, mint a fiatal, szakképzett házaspárok csoportja is, akkor az önkormányzat támogatna egy ilyen programot, és kb. 3 ingatlanban tudna reálisan gondolkodni. Mindez azonban nem működhet valódi gazdaságélénkítési hatás nélkül.

Bérlakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

1. Krízislakások biztosítása:

A jelenlegi információk alapján nem valószínűsíthető, hogy olyan szükséglet jelenik meg ezen a kicsi, népességfogyással küszködő településen, amelyre ez lenne az adekvát válasz.

Több település összefogásában megépítve az indokoltsága jobban alátámasztott.

2. Bérlakásfejlesztések

A településen nem áll rendelkezésre szociális bérlakás, így helyi tapasztalatok sincsenek. Az önkormányzat kizárólag komplex, az egész település felelmesére ható programban tud gondolkodni, és egy ilyenben 3 ingatlan rendszerbe állítását látja megvalósíthatónak.

3. Más településre való mobilizáció

Kizárólag abban az esetben lehet értelme, ha a mobilis embereket, családokat megfelelően felkészítik a nyílt munkaerőpiacon való tartós megkapaszkodásra, és a jó színvonalú életre. Ugyanakkor jelenleg éppen az a probléma, hogy a végzettséggel rendelkezők más településre költöznek, tehát nem biztos, hogy a település jövője szempontjából bármilyen mesterségesen generált mobilitás pozitív hatással lenne.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)	1			1
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszünt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)	0	0	0	0
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be	0	0	0	0

Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást	1	1	0	2
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást	0	0	0	0
Összesen	2	1	0	3

3. táblázat A bérlakásfejlesztés nagyságrendjét módosító tényezők a települési diagnózis alapján, mutatókkal

	Bérlakásfejlesztés nagyságrendjét <u>növelő</u> irányba ható tényezők	Bérlakásfejlesztés nagyságrendjét <u>csökkentő</u> irányba ható tényezők	Mérőszám / kvalitatív indikátor
település közlekedési összeköttetései	amennyiben az összeköttetések erősek , a munkahelyekre ingázást lehetővé teszik, és az elingázás távolsága életszerű	amennyiben az összeköttetések gyengék és költségesek , mind a közúti, mind a közösségi közlekedési viszonylatban, a munkahelyekre ingázást nem teszik lehetővé	(1) elingázók relatív aránya a helyben foglalkoztathatókhoz képest (2) ingázás napi távolsága és ráfordított idő
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	amennyiben foglalkoztatás bővülését szolgálja az addig csak közmunkában keresők köréhez képest	amennyiben nem módosul érdemben a csak közmunkában elhelyezhető aktív korúak aránya	(1) az ezekben a beruházásokban létrejött munkahelyek aránya (2) beruházások hozzájárulása a közmunkában foglalkoztatottak csökkenéséhez
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	amennyiben az elérhető lakások gazdaságosan felújíthatók a helyi lakáspiaci viszonyok között	amennyiben kevés vagy nincs elérhető és / vagy gazdaságosan felújítható lakás a helyi lakáspiaci viszonyok között	(1) megvásárolható és felújítható lakások száma (a települési kvótához képest)
közműinfrastruktúra	amennyiben a terület közművesített és az adott ingatlan esetén rendelkezésre áll a rácsatlakozási lehetőség	amennyiben a vízi-közmű hálózatra való rácsatlakozás nem lehetséges , új építés esetén pedig nem elérhető a csatornahálózat	(1) vízi-közműhálózat kiépítettsége a településen a potenciálisan fejleszthető településrészen, telken
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	amennyiben tiszta vagy alacsony költséggel tisztázhatók a jogviszonyok	terhelt és sok tulajdonos által birtokolt ingatlanok	(1) TAKARNET adatok
uzsora	főképp a lakhatási helyzetekben lecsapódó kevés uzsora	a településen elterjedt uzsora, szerteágazó függőségi helyzetek	(1) helyben informálisan bérbeadott lakások aránya (2) kiterjedt uzsorával foglalkozó családok jelenléte
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	a helyben elérhető szolgáltatások köre a gyermekes, munkaképes korú szülővel rendelkező családok jóllétét szolgálja	a gyermekes, munkaképes korú szülővel rendelkező családok jóllétéhez szükséges szolgáltatások hiányoznak	(1) óvodai férőhelyek száma (2) iskolai férőhelyek száma (3) betöltött háziorvosi / gyerekorvosi praxis
szegregátumok relatív mérete a településen	kis szegregátum(ok), a településközpont nem szegregátum	egységesen hanyatló, többségében nyomorúságos élethelyzetek a telepeken, növekedő mértékben	(1) szegregátum lakosságának relatív mérete és növekedése a település egészének lakosságához képest

4. táblázat A bérlakásfejlesztés településhatárokon kívülre történő mobilizálási céljának nagyságrendjét módosító tényezők a települési diagnózis alapján, mutatókkal

	Mobilizálás nagyságrendjét <u>növelő</u> irányba ható tényezők	Mobilizálás nagyságrendjét <u>csökkentő</u> irányba ható tényezők	Mérorszám / kvalitatív indikátor
településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	amennyiben nincs minőségi szolgáltatást nyújtó intézmény	amennyiben a köznevelési intézmény minőségi szolgáltatást nyújt	(1) szabad férőhelyek aránya (2) jobb módúak elhordják a gyermeküket
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	amennyiben kiegyensúlyozott viszony	adott településről érkezőkkel szemben nagyok az előítéletek	(1) bevett költözési irányok a településről
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	amennyiben alacsony az előítéletesség	amennyiben erős az elutasítás és a diszkrimináció	(1) az adott településre átköltözők tapasztalata (2) visszaáramlás konfliktusok miatt
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	amennyiben az átköltözések nem hoznak létre gócpontot , nem nő számottevően a szegregáció	a fogadó területen magas és jelentősen nő a hátrányos helyzetű lakosság aránya a településhez képest	(1) telepek / szegregátumok mérete és méretének alakulása a fogadó településen
van-e a közelben térségi növekedési centrum	amennyiben át lehet költözni a helyi növekedési centrumba	amennyiben nincs ilyen centrum és messzebb nehéz mobilizálni a családokat	(1) járásközpont vagy funkcionális településcsoport foglalkoztatási helyzetének alakulása (2) távolabbi centrumokban a költözés nem jellemző a településről
a családok egymás segítő kapcsolatrendszerától való függőség	amennyiben az informális támogató hálózat életben tartása mellett tud költözni, vagy nincs szükség folyamatos támogatásra az élet minden területén	amennyiben csak az informális támogató hálózat életben tartása és folyamatos szociális támogatás mellett boldogul a család	(1) családsegítésbe (nem) bevont családok köre és állapota
céltelepülés árszínvonala	amennyiben a céltelepülési lakások gazdaságosabban újítható fel a célterületi lakáspiaci viszonyokhoz képest	amennyiben megfizethetetlen az árkülönbség	(1) megvásárolható és felújítható lakások száma (2) árkülönbség mértéke

Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni, szükséges lehet egy kiegészítő fejezet írása.